

15 JAAR INFORMATIEVERWERKING BIJ ELSEVIER

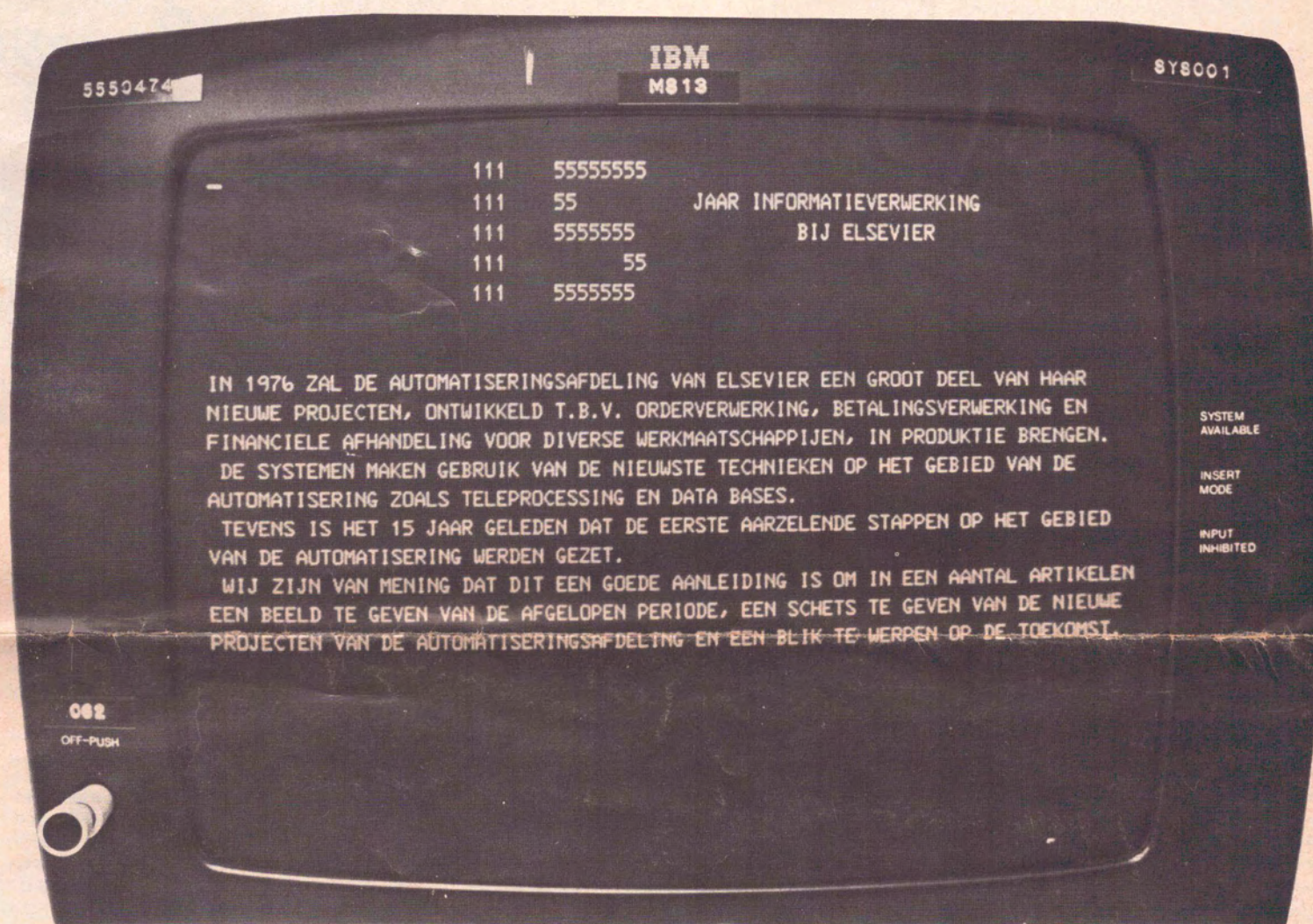
Een uitgave van de afdeling Automatisering

HOE HET BEGON

*Een verslag van
de eerste periode
1961-1968*

Eind 1959 is voor het eerst een onderzoek gepleegd naar de mogelijkheid om bepaalde verwerkingen te mechaniseren. De firma Sluiter, een adviesburo op het gebied van ponskaartenverwerking, adviseerde Bull apparatuur. De fakturering van de U.M. Elsevier zou als eerste worden gemechaniseerd.

Eind 1960 werd hiertoe een serie ponskaart-verwerkende apparaten aangeschaft. De functies die deze apparaten konden verrichten, waren lezen, ponsen, vertolken, het totaliseren van bepaalde rubrieken, sorteren en afdrukken op een lijst (faktuur). Deze machines waren in hoofdzaak mechanisch, d.w.z. de ponsgaten werden „gelezen” m.b.v. borstels, die door de gaatjes heen contact maakten, de gegevens-overdracht in de ma-



chine ging d.m.v. tandwielen. Sommige apparaten konden worden gekoppeld aan een „geheugen”, waarin letters of cijfers tijdelijk konden worden opgeslagen.

nog steeds in dienst zijn namelijk de heren P. F. v. d. Berg en J. H. de Waal. Door de vele problemen konden het eerste jaar alleen maar debetfacturen worden vervaardigd. Eind 1961 was de programmatuur klaar om krediet-

facturen te maken en kon de achterstand worden ingelopen. Het resultaat waren stapels kredietfacturen waarvan sommigen 1 meter hoog. In die tijd moesten operators zelf kleine storings verhelpen. Een gebroken veertje werd dan meestal vervangen door een elastiekje tot de monteur kwam. De mechanische, die in de Spuistraat was gevestigd, verhuisde in april 1963 naar de JvG (er was toen nog maar één gebouw in de JvG). Het personeelsbestand was inmiddels gegroeid tot ca. 10 personen, waarvan 5 ponsstypistes. Deze dames waren toen nog zo zeldzaam, dat Elsevier een auto beschikbaar stelde om ze uit Amsterdam-Oost op te halen.

De verwerkingstijden waren toen nog zeer lang. De adressering van Elseviers Magazine, totaal ca. 100.000 adressen, kostte ongeveer 40 machine-uren per week. Deze verwerking kost nu op de IBM computer ongeveer 2 1/2 uur.

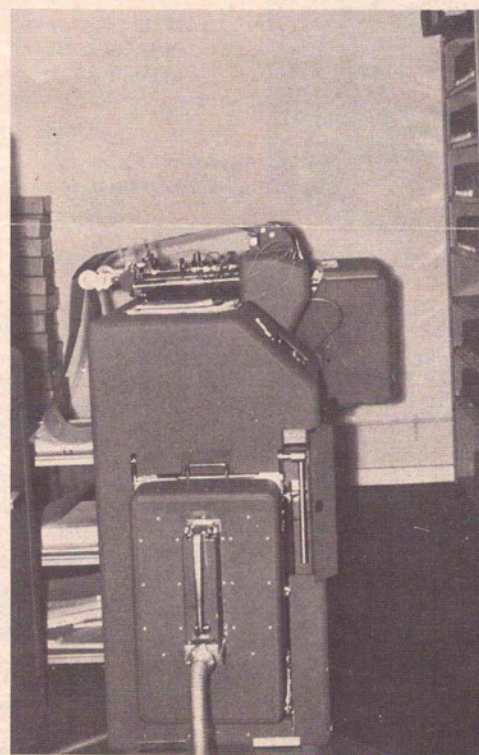


De „mechanische” in de Jan van Galenstraat

DE BLOEITIJD VAN DE PONSKAART

De machines werden geprogrammeerd, d.w.z. bestuurd door grote schakelpanelen waar men door het maken van contacten, functies van een machine in een bepaalde volgorde kon laten uitvoeren. Hiertoe dienden vele honderden snoertjes met stekkertjes in het paneel te worden geprikt.

Voor de bediening en programmering waren drie mensen aangetrokken, waarvan er twee



De tabelleermachine in de Spuistraat, 150 regels per minuut...

Redactie:

Jan Bleeker
Chris Harlaar
Hans van Nieuwburg

Foto's:

Cees Alten
Jan de Waal

Van ponskaart naar tape

De periode van 1968-1972

De toenemende hoeveelheid werk en behoefte aan informatie leidde ertoe, dat er vanaf 1964 gesprekken plaatsvonden over vervanging van de mechanische apparatuur door een computer.

Het jaarverslag van 1966 vermeldt:

„Het is duidelijk dat de voortgaande mechanisering en automatisering van het administratieve proces rondom de vele publikaties van de betrokken bedrijven een dwingende eis is. De plannen rond het in gebruik nemen van een computer beginnen vaste vormen aan te nemen”.

Het duurde echter tot 1968 voordat de computer werd geïnstalleerd. De keus was gevallen op een ponskaartencomputer. De programma's, d.w.z. de instructies aan de machine om een bepaalde verwerking, b.v. fakturering, te doen, werden eerst in het geheugen ingelezen via de ponskaartenlezer. Daarna startte de eigenlijke verwerking, ook geheel via ponskaarten. Het computersysteem bestond uit een geheugen van 8000 posities, een ponskaartenlezer, een ponser en een regeldrukker, die een snelheid had van 600 regels per minuut.

Het grote verschil met de mechanische administratie was de verwerkingssnelheid, de kaartcomputer werkte ongeveer 5 maal zo snel, en was de wijze van programmering van de machine, n.l. de machine-instructies werden niet meer in schakelpanelen „geprikt” maar in ponskaarten geponst; de machine „vertaalde” deze instructies weer in schakelingen.

De wijze van verwerking bleef praktisch gelijk.

De bestanden werden steeds omvangrijker en veroorzaakten opslagproblemen. De grotere computersystemen werden relatief steeds goedkoper. Dit leidde ertoe, dat in 1969

Van mechanisering naar automatisering

werd overgegaan tot de aanschaf van een magneetbandcomputer.

De apparatuur bestond uit een centrale verwerkingseenheid van 32K (32000 tekens), een ponskaartenlezer, een kaartponser, een regeldrukker en 5 magneetbandeenheden.

Deze machine had een aantal belangrijke voordelen t.o.v. de vorige systemen:

- de ponskaartbestanden werden opgeslagen op magneetband; één tape kon ongeveer 60 bakken ponskaarten van 2000 stuks bevatten. Dus veel minder opslagruimte nodig en veiliger, want er kon geen kaart verloren of kapot gaan;

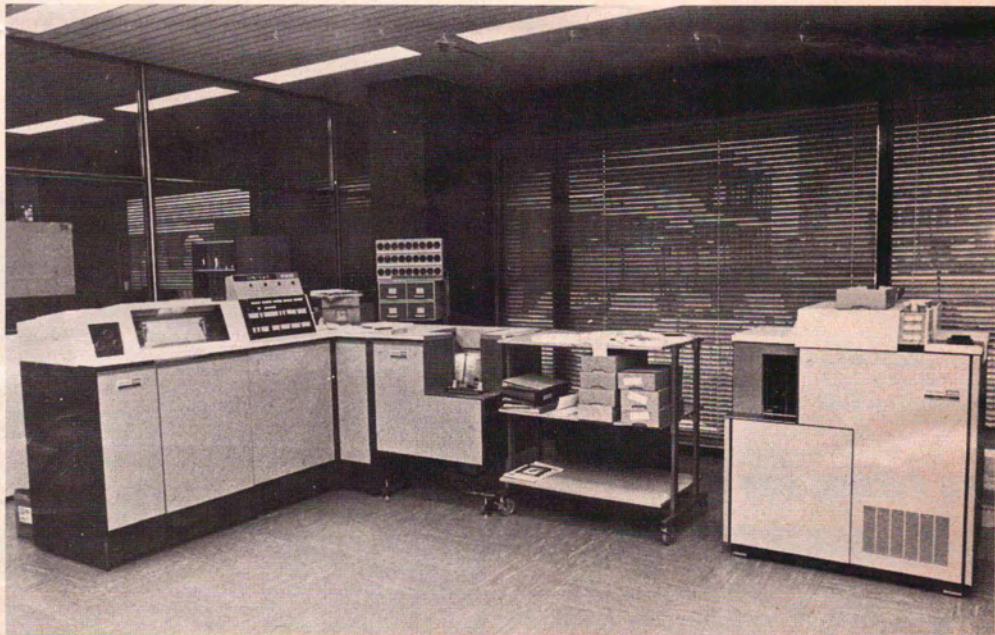
- het lezen van een magneetband ging ongeveer 18 maal zo snel als het lezen van een ponskaartenbestand;
- de grotere centrale verwerkingseenheid maakte het mogelijk ingewikkelder bewerkingen te doen;
- ook de besturingsprogramma's werden op tape geplaatst. Het gebruik van hogere programmeertalen maakte het mogelijk ingewikkelde zaken sneller en met minder kans op fouten te programmeren en stelde ook minder hoge eisen aan de kwaliteit van de programmeur.

Van 1969 tot 1972 werd een aantal grotere systemen ontwikkeld zoals EPCATS, orderverwerking, fakturering en verzending van tijdschriften van de A.S.P. en SALADE, de salarisverwerking voor het gehele Elsevierbedrijf. De abonnementenadministratie van Bonaventura kreeg een nieuwe opzet.

Het computercentrum was wegens plaatsgebrek gevestigd in het gebouw van Rank Xerox, in de Maassluisstraat en is in 1971 naar het nieuwe gebouw in de Jan van Galenstraat verhuisd.

De komst van de computer maakte het noodzakelijk een rekencentrum te vormen. In 1967 werd naast de mechanische administratie de afdeling Organisatie opgericht. Deze afdeling bestond in eerste instantie uit drie personen, t.w. de heren Caffa, Prins en de Waal. Het team werd al snel versterkt met de heer Roza, die zeer deskundig was op het gebied van systeemprogrammatuur. Later is de afdeling gesplitst in de afdelingen produktie, waarin was opgenomen de mechanische administratie, en analyse en programmering, waar men voor de ontwikkeling van nieuwe systemen zorgde.

Eind 1971 was de bezetting van het rekencentrum gegroeid tot ca. dertig personen.



De Univac 9300

HERINNERINGEN VAN EEN OUDGEDIENDE

Een terugblik op de mechanische door Peter F. van den Berg

Eind 1960 viel dan eindelijk de beslissing: „ELSEVIER gaat per 1 januari 1961 starten met ponskaarten”. Aan deze beslissing waren heel wat vergaderingen, gesprekken en bezoeken aan allerlei bedrijven vooraf gegaan. Nog helder voor de geest staan bezoeken van de heer Bredius en mijzelf aan Wolters in Groningen, Arbeiderspers en Meulenhoff in Amsterdam, AVRO en VPRO in Hilversum. Verder vele vergaderingen en gesprekken met de heren Frielink (eksterne accountant) en Sluyter (eksterne adviseur).

Eerst was het de bedoeling te starten met IBM-apparatuur en als eerste Elsevieriaan werd mij via een IBM-kursus de eerste ponskaartenkennis bijgebracht. In november 1960, dus krap twee maanden voor de start, viel de definitieve keuze op BULL. Doordat Sluyter bij BULL zeer hoog stond aangeschreven (hij had een groot BULL serviceburo), werden ondanks de korte levertijd de machines eind december 1960 in de Spuistraat opgesteld en bedrijfsklaar gemaakt.

Het was een voorzichtige start. Twee ponsmachines, één tabelleermachine en één sorteermachine. Een kleine tafelvertolker, waar ik nu na 15 jaar nog wel eens slapeloze nachten van heb, compleeteerde het geheel.

Als eerste object werd de fakturering van de Nederlandstalige boeken ter hand genomen. Het systeem dat hiervoor werd gekozen, bracht met zich mee dat tienduizenden kaarten moesten worden vóórgeponst en gelicht. Buro Sluyter maakte het mogelijk om op de juiste tijd te kunnen beginnen. Destijds was het namelijk nodig om bij een bestelling van b.v. 10 eks. van Hollands Glorie met een

korting van 36% 10 kaarten te lichten, waarin het aantal 1 was en de nettoprijs reeds was berekend. U kunt zich voorstellen, dat er voor de dagfakturering dozen vol kaarten moesten worden gelicht. In de beginperiode werd dit lichten dan ook door de operators gedaan, naast het bedienen van de apparatuur. Later nam de Verkoopafdeling dit over.

Na enkele maanden werd begonnen met het overnemen van de adressen van Elseviers Weekblad op ponskaarten, nadat wij enige ervaring hadden opgedaan met de adressering van het destijds nog verschijnende maandblad „De Kern”. De gehele „operatie” verliep buiten verwachting zeer vlot en goed, zodat wij eind 1961 de gehele adressering van Elseviers Weekblad konden verzorgen.

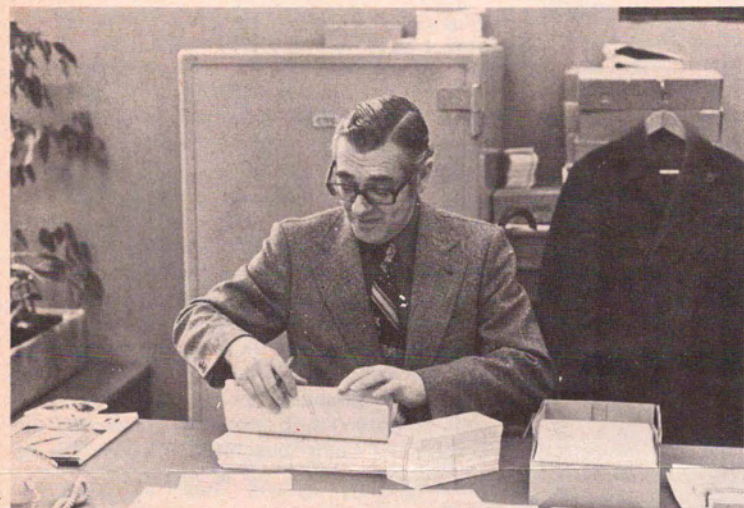
Ook het aantal werkzaamheden voor diverse andere afdelingen werd groter. Iedereen wilde gebruik maken van ponskaarten. Waren we gestart met een chef, twee operators (Jan de Waal en Bert Keizer) en twee pons-typistes (hun namen ben ik vergeten), groeide de afdeling in de beginjaren uit tot 8 à 10 medewerkers. De verhuizing van de zeer kleine ruimte in de Spuistraat (op een gegeven moment stond de sorteermachine naast mijn buro!) naar de Zuid-vleugel van de Jan van Galenstraat 1 was dan ook hard nodig. Weer later zou de verhuizing naar de 3e etage van het Rank-gebouw volgen.

Het was in dit gebouw, dat de computer zijn intrede deed. De Mechanische Administratie vond hier zijn Waterloo.

Bijna 10 jaar konventionele apparatuur hadden wij er toen opzitten. Mooie, leerzame, maar soms ook moeizame jaren. Veel overwerk (het record was 1100 uur in één jaar), maar ook veel waardering voor wat er in die eerste jaren werd gepresteerd.

De „ontmanteling” van de konventionele apparatuur met zijn ruim 35 schakelborden was voor mij als chef van de Mechanische Administratie dan ook één van de moeilijkste tijden bij Elsevier.

Het „boek” was uit, een nieuwe editie stond op stapel.



Bij de foto's links: Peter van den Berg

linksonder: De ponskamer toen...

rechtsonder: De ponskamer nu...



Overgang naar informatiesystemen

Derde periode 1973 - heden

In het jaarverslag van 1972 staat het volgende vermeld:

„Aan het einde van het boekjaar is besloten om tot een aanzienlijk grotere computer over te gaan. Deze disk-oriented IBM 370/135 zal in oktober 1973 operationeel worden”.

Elsevier was inmiddels een fusie aangegaan met de Noordhollandsche Uitgeversmaatschappij en Excerpta Medica. Dit was het begin van een lange reeks fusies met het gevolg dat Elsevier een zeer sterke groei doormaakte.

Het was te verwachten dat de computerverwerkingen een evenredige ontwikkeling zouden doormaken. Bovendien ontstond er behoefte aan versnelling van de orderverwerking bij de verschillende werkmaatschappijen. Daarom werd besloten een computersysteem aan te schaffen, dat de volgende mogelijkheden zou verschaffen:

— decentrale gegevens in- en uitvoer. Het voor de computerverwerking vastleggen van de ordergegevens en betalingsgegevens

Van beeldbuizen en databases

vens op de plaats van ontstaan, betekent een aanzienlijke versnelling van de invoer. Het vervaardigen van facturen en lijsten om boeken te verzamelen in het magazijn, betekent een aanzienlijke versnelling van de uitvoer. Met name voor Elsevier Nederland is de overbrugging van de afstand tussen Rivierstaete, de Jan van Galenstraat en het magazijn Culemborg een noodzaak.

— Direkte toegankelijkheid van de gegevens in de computer. De invoer van gegevens via beeldbuizen biedt ook de mogelijkheid om de reeds in de computer aanwezige basisgegevens op te halen en in relatie tot elkaar te controleren. B.v. een order heeft betrekking op een afnemer en een artikel. Het moet mogelijk zijn om die afnemer via zijn naamgegevens of andere kenmerken op de beeldbuis op te roepen en vervolgen

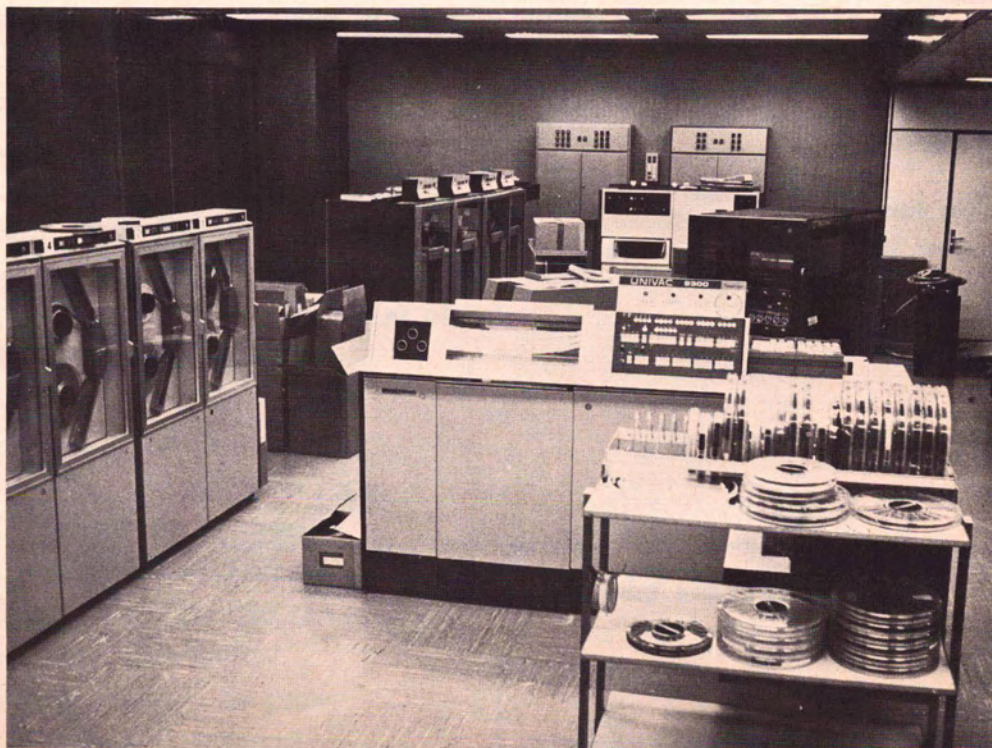
gens aan de computer te bevestigen dat dit de goede is. Daarna wordt het artikel dat geleverd moet worden via de titel of b.v. ISB-nummer opgeroepen. Als het opgeroepen artikel het goede is, kan de beeldbuisoperator de speciale ordergegevens intikken, waarna de programmatuur direkt kan controleren of deze gegevens juist zijn en of er voldoende voorraad aanwezig is.

Voorts werd er naar gestreefd om een zo groot mogelijke integratie te krijgen van gemeenschappelijk gebruikte gegevens. Eenmalige vastlegging van deze gegevens betekent kostenbesparing en verhoging van de kwaliteit omdat het door meerdere gebruikers „bewaakt” wordt. De bestandsstructuur die zich hiervoor het meest leent is de data base structuur. Het programmapakket van de nieuwe computer moest dus ook geschikt zijn om data bases te benaderen.

De IBM systeem 370 computerserie voldeed aan al deze eisen en had een pakket standaardprogramma's dat geschikt was voor zowel teleprocessing als data bases. De computerkonfiguratie die op dit moment staat opgesteld, bestaat uit een centrale verwerkingseenheid met een geheugen van 512K (ca. 512.000 tekens); 8 direkt toegankelijke schijfengeheugens, totale geheugenkapaciteit is 800 miljoen tekens, dat zijn ruim 1800 Maclean-pockets van 263 bladzijden; 4 magneetbandeenheden (4 tapes kunnen dus tegelijk gelezen of beschreven worden); een ponskaartenlezer voornamelijk om computerbesturingskaarten te lezen en om nieuw ontwikkelde programma's te vertalen en op te bergen op de magneetschijf, de verwerking van gegevens via de ponskaart is aanzienlijk verminderd en vervangen door gegevensverwerking via beeldbuizen; een kaartponsmachine die tevens kan vertolken, gebruikt om b.v. akseptgirokaarten of ponskaarten te vervaardigen, die in de boeken gestoken worden, waarmee de boekhandel deze boeken kan nabestellen; twee printers met een snelheid van ongeveer 1200 regels per minuut per printer; tenslotte staan er op dit moment in totaal 14 beeldbuizen en twee printers, opgesteld bij de Nabu, de orderafdeling en debiteurenafdeling van de Groep Nederlandstalige Boeken, de N.A.W.-groep en de mailinggroep van de A.S.P.; in het magazijn Culemborg van de G.N.B. staan een beeldbuis en een speciale printer opgesteld (120 regels per minuut) t.b.v. het vervaardigen van facturen en zogenaamde grijprijsten. Decentraal staan een aantal diskettesystemen opgesteld. Dit zijn zelfstandig werkende

apparaten waarmee een beperkt aantal zaken ter plaatse door de gebruiker kan worden uitgevoerd.

Op diskettes, dat is een kruising tussen een grammofoonplaat en een magneetband (tape) kunnen kleine bestanden worden geplaatst



De IBM-370 wordt geïnstalleerd

waarmee bijv. een eenvoudige orderverwerking kan worden uitgevoerd. Aan deze apparaten kunnen dan weer printers worden gekoppeld om de orders direkt af te drukken. De volgende nieuwe projecten worden op dit moment of binnenkort in productie gebracht:

- Orakel G.N.B.: Dit project beoogt de orderverwerking via beeldbuizen, de facturering ter plaatse in het magazijn Culemborg en het bijwerken van de voorraad van het geleverde artikel.
- Betalingen G.N.B.; dit project is in productie gegaan en verzorgt de gehele betalingsverwerking van de geleverde orders via beeldbuizen.
- Finadel; wordt ook in januari opgestart en beoogt de automatisering van de financiële administratie van Elsevier.
- Epis; gaat in februari in productie en dient ter vervanging van de huidige salarisadministratie. Het doel van dit project is een allesomvattend personeelsadministratie systeem.

De computer komt dichterbij de mensen

Een geladen woord. Staat bij Elsevier soms gelijk met duur, geheimzinnig, beloven veel maar doen weinig, centralisatie, restant centrale diensten, enz.

Voor het laatste: „restant centrale diensten” levert gevaar op. Alle kritiek van vroeger op de centrale diensten in het algemeen concentreert zich rond dit restant.

Intern, d.w.z. bij de „centrale diensten”, weten wij meer van de spanningen, de leertijd, de frustraties, etc. af, maar zijn wij ervan overtuigd, dat na zeer veel studie en investeringen uiteindelijk een aantal systemen tot stand komt, dat als zeer geavanceerd bekend zal staan bij computerleveranciers, collega-uitgevers en... hopelijk ook bij onze collega's in de gebruikerssfeer, t.w. de werkmaatschappijen.

De einde 1972 ontworpen conceptie gaat nu

in 1976 vruchten afwerpen. Nog steeds via centralisatie op een heel grote computer. Maar toch... Dankzij de terminals brengen wij de computer dichterbij de mensen. Deze zullen nu meer en meer direct contact met de computer gaan krijgen. De computer komt dus meer en meer in het bedrijf te staan en zal daardoor, „willig” als hij nu eenmaal kan zijn, meer begrip tegenkomen dan vroeger.

Moge het zo zijn dat 1976 het begin zal gaan betekenen van de „computer-decentralisatie”. Via de terminals begint het; het zal eindigen met de opstelling van computers bij de werkmaatschappijen alle in zekere zin en voor bepaalde werkzaamheden in contact met de grote centrale eenheid, op den duur het informatie hart van het concern.

J. H. Verleur

wikkeld. Dit project beoogt de automatisering van kleinere orderverwerkingen via diskettes en zal in april operationeel worden.

— Orakel A.S.P.; de orderverwerking boeken van de A.S.P. Met de ontwikkeling hiervan zal in de loop van 1976 worden aangevangen.

Reeds in productie zijn de systemen ten behoeve van de kolportage administratie NABO en de mailingprocedure A.S.P.; beide projecten maken gebruik van beeldbuizen. De afnemersgegevens van de A.S.P. en G.N.B. zijn geïntegreerd opgeslagen in een afnemers data base. Dit bestand wordt gemeenschappelijk gebruikt. Voordeel o.a. de mutatieprogrammatuur en de programma's om de afnemer te selecteren op de beeldbuis, behoeften slechts een maal te worden ontwikkeld.

Projecten

De man pakte het bekertje van het buro, nipte eraan, zette het snel weer neer en pakte een zakje suiker. „Projecten zijn anders tegenwoordig”, zei hij en liet het opengescheurde zakje boven het bekertje leeglopen. „Eerst waren dat op zichzelf staande klussen, die je met z'n allen effe deed. En als er twee projecten tegelijk ontwikkeld werden, hadden ze niks met elkaar te maken”.

Hij roerde in het bekertje en proefde voorzichtig.

„En toen werd alles anders. Integratie, ja, zo noemden we dat. Alles was hetzelfde of het had met elkaar te maken. De hele santekraam werd op één hoop geveegd in één groot systeem. Maar ja, ik heb sokken en truien; het zijn kledingstukken en van wol gemaakt, en toch zijn ze niet hetzelfde”.

Hij dronk zijn beker leeg.

„Wilt u ook wat drinken, ik neem er ook nog een, alhoewel ik duidelijk minder drink. Mijn dokter wil dat namelijk”. Hij kwam terug met twee bekertjes, die als akrobaatjes tussen zijn vingertoppen hingen.

„En toen viel de integratie uit de gratie en kwamen er projecten die alles met elkaar te maken hadden. We kregen der allemaal een. Ach, ik heb een leuk project maar er zijn mooiere. Ik zal niet klagen. Weet u, projecten hebben het volgende gemeen: ze lopen uit, ze kosten veel meer dan iedereen denkt en de klant is niet tevreden.

Maar 't is leuk en dankbaar werk”. Hij dronk zijn bekertje leeg en liep naar de koffiekar. JB.

— Betalingen/Vorderingen A.S.P.; gaat in april in productie en omvat de betalingsverwerking op alle facturen van de A.S.P. via beeldbuizen.

— Isabel; gaat in september in productie en beoogt de orderverwerking van de A.S.P.-tijdschriften via beeldbuizen, de facturering en verzending en de voorraadverwerking. Het systeem dient ter vervanging van de bestaande computerverwerking Epcats.

— Ten behoeve van de A.S.P. wordt momenteel ook een handfactureringsysteem ont-

„WE ZIJN ERG VER”

„Het is nog niet zo lang geleden, dat ik mij daadwerkelijk ben gaan bemoeien met de afdeling Automatisering, voordien Organisatie-afdeling geheten. Wat mij echter toen het meest opviel, was de zeer grote mate van vakbekwaamheid, die het Elsevierconcern binnen deze afdeling bij elkaar had gebracht. En hierbij laat ik de zeer hoge inzet van onze automatiseringsmensen dan maar onaan- gesproken.

Als ik een beeld zou moeten schetsen van de wijze waarop Elsevier zich in de afgelopen 15 jaar heeft geautomatiseerd, dan is die het navolgende:

Eerste acht jaar

Datgene, wat ieder bedrijf deed, dat kleiner was dan Elsevier.

De daarop komende vijf jaar

Een aanzet tot automatisering met de daarbij komende problemen, die anderen reeds hadden overwonnen.

De laatste twee jaar

Zeer geavanceerd bezig zijn met automatiseren met problemen, die wij in hoog tempo oplossen. De uitgeverijen, die dit in de komende tientallen jaren ook zullen gaan doen, zullen wij onze ervaringen kunnen vertellen.

Het bovenstaande zegt niet anders, dan dat het mijn overtuiging is, dat de afdeling Automatisering van ons concern zich in de afgelopen twee jaar vooral heeft ontwikkeld tot een organisatie, die door haar aanpak vele bedrijven jaloers zal maken. Wij zijn erg ver. Dat mag best nog eens gezegd worden.

De problemen, die zich in de afgelopen tijd hebben gemanifesteerd en die zich ook in de toekomst nog wel zullen voordoen, hebben ons niet en zullen ons niet afbrengen van onze overtuiging, dat wij een grootse zaak aan het realiseren zijn. Niet voor niets heeft IBM ons hoog op haar promotielijst staan, teneinde gebruik te kunnen maken van de resultaten van onze systemen, om hun eigen verkoop verder te stimuleren.

De voordelen, die aan het concern ten deel zullen vallen, doordat wij straks in konversatie met onze computer orders invoeren, de- centraal facturen en grijprijsten laten printen, automatisch data bases updaten en op ver- zoek c.q. periodiek zeer geavanceerde infor- matie verschaffen, kunnen jammergenoeg niet worden gekwantificeerd.

Een ding is zeker, dit alles zal zijn bereikt met vakbekwame en zeer hoog gemotiveerd personeel, dat ondanks teleurstellingen Else- vier dan eindelijk heeft geautomatiseerd.

Een saluut aan onze automatiseringsmannen en een welgemeende dank is op zijn plaats. Bedankt jongens, als wij zo doorgaan zitten we goed”.

N. J. Trapman

10 medewerkers, hoofd is de heer A. M. van Rooijen.

De andere groepen ressorteren direkt on- der de heer De Waal. Uit deze drie groe- pen wordt een team gevormd, dat onder leiding van een projectleider (senior systeemontwerper) de ontwikkeling van een project uitvoert.

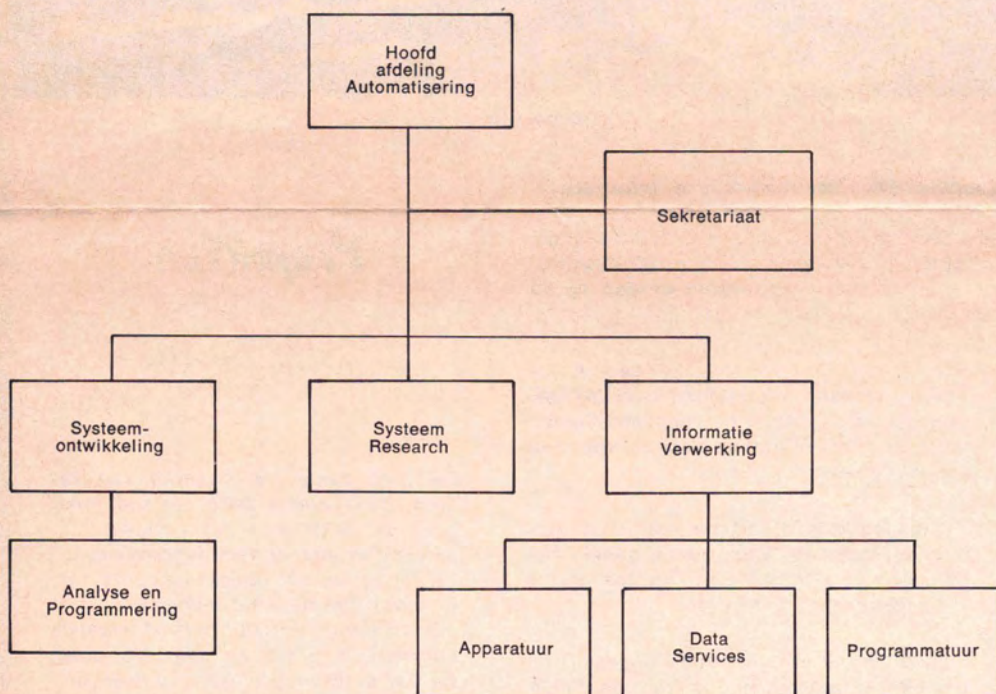
— De afdeling Systeem Research heeft twee functies, namelijk de systeemprogramme- ring, dat is de ontwikkeling en het beheer van software (systeemprogramma's), die voor algemeen gebruik zijn; en de systeem



En ze kunnen ook voetballen, hoewel...

DE ORGANISATIE VAN DE AUTOMATISERINGSAFDELING

De afdeling Automatisering bestaat momenteel uit 47 vaste medewerkers, verdeeld over drie hoofdgroepen, namelijk de afdeling systeemontwikkeling, de afdeling Systeem Research en de afdeling Informatie Verwerking. Schematisch als volgt voorgesteld:



— Hoofd van de afdeling Automatisering is ingaande 1 april 1976 de heer J. Borkes, de heer N. J. Trapman vervult deze funk- tie ad interim.

— Het sekretariaat bestaat uit 3 medewer- sters.

— De afdeling Systeemontwikkeling draagt zorg voor het ontwerpen, analyseren, pro- grammeren en uittesten van nieuwe auto- matiseringsprojecten.

Hoofd van de afdeling is de heer J. H. de Waal en telt 23 vaste medewerkers, ver- deeld over de subgroepen administratieve organisatie, analyse en programmering en senior systeemontwerp.

De groep analyse en programmering telt

— De afdeling Informatie Verwerking is ver- deeld in drie groepen.

— De afdeling Apparatuur draagt zorg voor de voorbereiding en uitvoering van in produktie zijnde systemen en is verant- woordelijk voor de computerapparatuur. Hoofd van de afdeling is de heer J. W. J. Mulder en telt 11 medewerkers.

— De afdeling Data Services verzorgt de computerinvoer, zoals mutaties en distri- bueert de uitvoer, zoals lijsten. Bovendien wordt de computerverwerking gekontro- leerd via tellingen.

Hoofd van de afdeling is de heer Van den Berg en telt 3 medewerkers.

— De afdeling Programmatuur bewaakt de in produktie zijnde programma's en voert kleine wijzigingen op deze programma's uit.

**47 vaste medewerkers
en vele externe**

De afdeling Automatisering maakt veelvuldig gebruik van eksterne medewerkers van soft- wareburo's om het grote aantal projecten dat in ontwikkeling is, te kunnen bemannen.

15 jaar automatisering, een hele lange tijd. Wij, de afdeling NAW van de A.S.P., zijn hier pas sinds maart 1975 bij betrokken geraakt, toen wij begonnen met de inbreng van adres- sen voor ISABEL via onze 6 beeldschermen.

Zo klinkt het erg simpel en probleemloos, maar dat was het allermint. Een totaal nieuw project voor ons zowel als voor de mensen van de computerafdeling.

De problemen vlogen dan ook door de ka- mer en kropen over de schermen. Kreten als „Ik heb een abend”, „Hij doet het niet”, „De sleutel is fout en ik begrijp niet waarom”,

„Het duurt zo vreselijk lang”, waren niet van de lucht. Hele rare toestanden en de projekt- leiders waren lijders geworden en de systeemmensen werden soms tot wanhoop

gedreven, want het leek wel of er niets mocht lukken.

Wij allen hebben hierdoor erg veel geleerd en het is duidelijk geworden dat een goede verstandhouding tussen beide partijen het makkelijker maakt, begrip te hebben voor el- kaars problemen. Zeker is dat wij zonder de hulp en enorme steun van deze mensen al- lang een keer de schermen het raam hadden uitgegooid, (de ramen gingen toen nog open).

Namens Diny, Janice en Carla wens ik jullie heel veel sterkte en sukses bij de komende nieuwe projecten.

Hanny Horst

Hanny Horst; de schermen staan er nog



„Het is makkelijker een systeem te bouwen, dan het te handhaven“

Interview met de heer Brokking van Bonaventura

Wanneer is uw afdeling voor het eerst met automatisering in kontakt gekomen?

Dat is, dacht ik, in 1959/1960 geweest toen de heer v. Wallenburg de opdracht kreeg om de abonnementsadministratie van Bonaventura te mechaniseren m.b.v. ponskaartenapparatuur. Hij had daarvoor 1½ jaar nodig, waarna inderdaad sprake was van een gemechaniseerde administratie.

Hoe ging één en ander tot dan eigenlijk in zijn werk?

Ja, wij zijn in 1945 begonnen met een abonnementsadministratie voor Elseviers Weekblad waaraan later Elegance en het in 1964 opgeheven tijdschrift de Kern zijn toegevoegd. Al ons adresmateriaal was toen vastgelegd in metalen adresplaatjes met behulp waarvan wij adressen konden printen voor adressering en het maken van kwitanties, verder bevatten die adresplaatjes, doordat er „ruiters“ op waren bevestigd, nog informatie m.b.t. het tijdstip waarop de abonnee weer moest betalen voor een volgende abonnementsperiode. U kunt zich misschien voorstellen wat voor werk het was om dat bestand te muteren, daar kwam ook nog bij dat het nog al eens voorkwam dat bij de adressering je de metalen plaatjes om de oren vlogen, dat betekende dan het overmaken van de plaatjes en het uitzoeken wat er eigenlijk op moest staan en welke ruiters weer moesten worden aangebracht.

Waar kwam het initiatief voor mechanisering vandaan?

Niet van ons, u moet begrijpen in 1958 wisten wij nog niets van computers, wij hadden een abonnementsadministratie die misschien wel verbeterd zou kunnen worden maar aan een zo radicale ommezwaai als automatisering dachten wij niet. Nee, dit is een initiatief geweest van de direktie die daarvoor in 1959 de heer v. Wallenburg heeft aangetrokken die als eerste onze abonnementsadministratie heeft aangepakt.

Wat was de reactie van de mensen op deze plannen?

Die waren de mensen een doorn in het oog, men was bang door machines te worden vervangen en er ontstonden nogal wat spanningen.

Hoe waren de resultaten van de omschakeling naar ponskaarten?

Na een periode van 1½ jaar, waarin het systeem ontwikkeld werd en waarin de 100.000 adressen van adresplaatjes naar ponskaarten werden omgezet, hadden wij een veel minder kwetsbare en eenvoudiger te wijzigen en te verwerken vastlegging van het adresmateriaal in de vorm van ponskaarten, welke bovendien veel meer informatie konden



De heer Brokking

Adresbanden werden reeds in 1961 gemaakt

bevatten. Ik wil niet zeggen dat wij van de hel in de hemel kwamen maar wij konden meer informatie sneller verstrekken, bovendien traden nu de 52 vervalweken in d.w.z. dat een abonnement nu iedere week kon aflopen i.p.v. de 4 vervaldata per jaar die wij tot dan gebruikten, wij hadden daardoor niet meer te maken met pieken welke weer overwerkperiodes tot gevolg hadden, wij waren niet meer afhankelijk van de moeilijk te han-

teren adresplaatjes en ook het aanmaken van de akseptgirokaarten t.b.v. inkasso werd eenvoudiger.

Waren de mensen op uw afdeling van mening veranderd nadat het systeem eenmaal was ingevoerd?

De afdeling, die zich tot dan bezig hield met het adresseren was min of meer overbodig geworden maar over het algemeen was men toch wel ingenomen met de nieuwe werkwijze.

Waren er alleen maar voordelen?

Natuurlijk niet, er waren wel degelijk nadelen. Zo zaten wij in 1961, toen de 1e ponskaartenapparatuur van Elsevier in de Spui-



straat werd geïnstalleerd, op de Kloveniersburgwal, zodat het nogal een gesleep was met die 100.000 ponskaarten. Het is bijvoorbeeld wel eens voorgekomen, dat een doos ponskaarten die naar de Spuistraat moest, ter hoogte van de Dam van een bagagedrager in een plas viel, waarna er weinig meer mee te doen was.

Bovendien waren wij ons naslag materiaal iedere week een keer kwijt als de mechanische administratie de kaarten moest verwerken.

Het was mij duidelijk dat beide afdelingen zo mogelijk bij elkaar moesten zitten, wat in 1963 gebeurde toen wij alle twee naar de Jan van Galenstraat verhuisden.

Heeft dit systeem lang gefunctioneerd?

Het funktioneert nog steeds, althans voor een klein gedeelte, er worden nl. door de computer nog iedere week ponskaarten aangemaakt t.b.v. inkasso, die er precies zo uitzien als in 1961. Maar het overgrote deel van dit ponskaartensysteem is in 1970 vervangen door het computersysteem Bonabad. Maar er zijn daarvoor natuurlijk ook de nodige wijzigingen aangebracht waarvoor men dan op de toenmalige mechanische administratie aan het goochelen sloeg met die snoertjes waarna de zaak weer voor elkaar was en verder is het systeem van wekelijkse adressering vervangen door een 2 wekelijkse adressering in duplo.

Waarom is Bonabad gemaakt?

Wij hadden nog steeds dat gesleep met kaarten die wij bovendien kwijt waren als zij op de mechanische administratie verwerkt moesten worden, waardoor wij op de afdeling eigenlijk niets konden doen omdat wij ons referentiemateriaal kwijt waren.

Er zaten ook nog wel risico's aan het gebruik van ponskaarten als naslagmateriaal, je moest er niet aan denken wat er allemaal mee zou kunnen gebeuren, daarom borgen wij de hele zaak iedere avond in een brandvrije kluis op. Dit bezwaar zou door een nieuw systeem worden opgevangen, omdat inmiddels een computer met magneetbanden in huis was waardoor het te verwerken bestand op tape zou worden gezet en waarbij wij naslagmateriaal kregen dat altijd op de afdeling zou blijven.

Bovendien was in 1968, toen men met de bouw van het Bonabad systeem begon, het aantal tijdschriften dat wij uitgaven aanzienlijk uitgebreid, Elseviers Magazine was in 1965 ontstaan, Haagse Post was er bijgeko-

men en verder hadden wij FEM, Elegance, Rijdend Nederland, Techno en het „Literair Supplement“.

Wij hadden per tijdschrift een bestand en een groep mensen die zich bezig hield met het muteren ervan. De direktie van Bonaventura heeft toen gesteld dat het nieuw te ontwikkelen systeem Bonabad moest voorzien in een integratie van al onze bestanden waardoor werkzaamheden en bestanden niet meer versnipperd zouden worden.

Een ander motief is natuurlijk geweest het technisch verouderen van de ponskaartenapparatuur door de komst van de computer, die nu eenmaal veel meer presteerde.

Welke invloed heeft deze 2e fase van automatisering gehad op uw afdeling?

Ja, bij de overgang naar het ponskaartensysteem zijn diverse nieuwe taken ontstaan, er ontstonden toen eigenlijk 3 groepen: een kodeergroep, die zich bezighield met het noteren van nieuwe abonnementen, een verzendgroep die het bestand up to date hield en een inkassogroep.

Toen Bonabad in gebruik werd genomen, kwam er een eind aan de groepen per tijdschrift en bovendien konden de kodeer- en verzendgroep worden samengevoegd, doordat ons naslagmateriaal tevens dienst kon doen als ponskonsept.

De inkassogroep bleef ongewijzigd bestaan doordat de inkasso in een later stadium zou worden aangepakt, jammer genoeg is dit er nooit van gekomen, omdat op het moment dat dit onderdeel zou worden aangepakt er alweer aan een andere computer werd gedacht, waardoor men hier eerst maar op wilde wachten.

Welke toekomstverwachtingen hebt u t.a.v. verdere automatisering van uw afdeling?

Ja, op dit moment staat een eventueel gebruik van beeldschermen in de belangstelling, ik zie daar persoonlijk wel voordelen in, maar het zullen de mensen op de afdeling zijn die er mee moeten en willen werken. Want ook deze stap zal consequenties hebben voor de werkwijze die wij hier hebben. Zo'n beeldscherm zal produktief gemaakt moeten worden door zo veel mogelijk in korte tijd in te voeren. Dit betekent dat er weer mensen moeten zijn die dit allemaal voorbereiden. Verder zal een procedure waarbij het postnummer automatisch wordt toegekend op grond van het achter het scherm ingetoetst adresmateriaal een aanzienlijke werkbesparing opleveren.

Het gebruik van beeldschermen heeft als voordeel natuurlijk de ruimtewinst die ontstaat door het verdwijnen van het omvangrijke referentiebestand en bovendien zullen de risico's die kleven aan het gebruik van kaarten niet meer bestaan, denk aan brand of zoekraken.

Maar ja, wij hebben op het moment een goed lopend systeem met weinig problemen en ik vind dat je iets wat goed is niet moet vervangen voordat je zeker weet dat het vervangen de beter is.

Ik moet hierbij weer denken aan de uitspraak van de heer Van Wallenburg die zei: het is makkelijker een systeem te bouwen dan het te handhaven. Wij hebben alle veranderingen dan ook altijd gedegen van te voren bestudeerd en ons door niemand laten opjatten en daarvan hebben wij ook nu nog steeds veel plezier. Ook bij de nog voor de deur staande veranderingen zullen wij dat voor ogen houden.

Het pack is rot:

Een magnetische schijf eenheid kan door een beschadiging of een andere onvolkomenheid niet meer gelezen worden.

Het systeem hangt:

Het systeem geeft op zeer bestliste wijze te kennen dat het helemaal niets meer wil doen.

Het systeem ligt plat:

Het computersysteem rust uit van zijn vermoeienissen en doet dan ook niets meer.

On-line:

Gebruikt voor mensen die opgeknoopt worden, of aan een vermageringskuur zijn, kan ook betekenen dat een terminal rechtstreeks met de computer is verbonden.

Terminal is in service:

„Heeft niets te maken met een 10.000 km beurt“, betekent alleen dat de terminal (beeldscherm of zo) gebruikt kan worden voor communicatie met de computer.

C.I.C.S. gaat de lucht in:

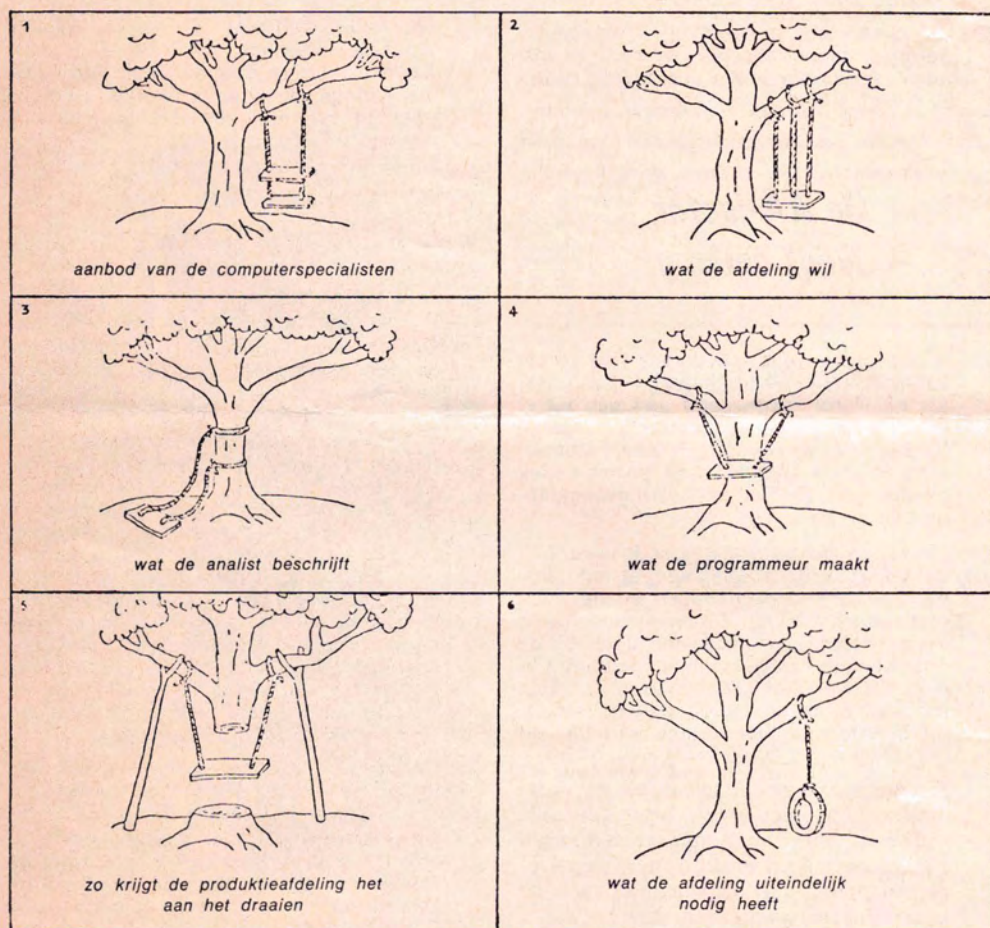
Het programma, dat er voor zorgt dat er via beeldschermen met de computer kan worden gekommuniceerd, wordt opgestart.

Heeft niets te maken met een eventuele explosieve situatie op het computercentrum.

We hebben een avond:

De activiteiten achter een beeldscherm worden ruw onderbroken door een op het beeldscherm verschijnende mededeling waaruit blijkt, dat de computer het ook niet meer weet.

Automatisering: een kind kan de was doen!



De democratisering van de computer

Een blik in de toekomst door Gerard Roza

De algemene verwachting is, dat steeds meer mensen betrokken zullen raken bij de automatisering, o.a. omdat de informatiebehoefte toeneemt en computers daarin steeds goedkoper kunnen voorzien. Het is daarom zinvol om enig inzicht te verschaffen wat er in de komende vijf jaar te verwachten is op automatiseringsgebied, uitgaande van reeds bestaande mogelijkheden, trends in ontwikkeling en misschien ook wel wishfull thinking.

Momenteel wordt in een middelgroot reken-centrum $\pm 30\%$ van de kosten besteed aan de machines (computer, magneetbandstations e.d.) en 70% aan personeel zoals operators, analisten, programmeurs. Deze verhouding zal steeds meer verschuiven in de richting van de personele kosten. De hardware (= machines) wordt relatief steeds goedkoper. Daarbij zal de snelheid en betrouwbaarheid toenemen.

Bubble-geheugens, gas-panelen en mikro-programma's

De centrale verwerkingseenheid (CVE, de eigenlijke computer) kan een faktor 1000 sneller worden gemaakt, m.a.w. 100 miljoen tot één miljard instructies per sekonde. Wanneer dit gebeurt hangt van de leveranciers-politiek af. De structuur van de CVE zal op mini-computers gebaseerd worden, waarbij elke mini-eigen taken krijgt zoals rekenen, geheugen-behandeling, invoer- en uitvoerbehandeling.

Evt. kunnen vitale delen dubbel uitgevoerd worden om daarmee storingen zo veel mogelijk op te vangen. Het gedrag van de CVE zal steeds minder vastgelegd worden in bedradingsstructuren, maar in zgn. mikroprogramma's. Daarbij is het mogelijk om de computer zich te laten gedragen als een reeds verouderd type computer, daarmee herprogrammering vermijdend. Ook zeer veel gebruikte programma's, zoals een sorteerprogramma, kunnen in de mikro-kode worden opgenomen. De schijfengeheugens zullen groter in capaciteit worden. De huidige capaciteit per schijf (100 miljoen tekens, dit is ± 400 bakken à 3000 ponskaarten) kan nog aanzienlijk worden opgevoerd tot b.v. een miljard tekens. De toegangstijd tot een willekeurig stuk informatie op een schijf (nu ± 30 milliseconde) kan niet veel verbeterd worden tenzij andere methoden worden gebruikt. Van het zgn. bubblegeheugen is een 100 keer hogere snelheid te verwachten.

De printsnelheid (1000-2000 regels van 132 tekens per minuut) kan opgevoerd worden. Een reeds bestaande printer kan 20.000 regels per minuut aan. Het belang hiervan wordt voor een deel teniet gedaan door de stormachtige ontwikkeling op het front van de microfiches. Hierbij wordt de informatie niet op papier gezet maar op film. Op een

stuk fotomateriaal op A6-formaat (10,5 x 14,8 cm) kunnen ± 200 blz. tekst worden opgenomen. Deze tekst is met speciale readers (feitelijk vergroeters) weer zichtbaar te maken. De aanmaaksnelheid van deze fiches is $\pm 60-100$ fiches, d.i. 12.000-20.000 blz. per uur. Een verder voordeel is de enorme compactheid.

De beeldbuizen (displays) zullen compakter en goedkoper worden. Geschat wordt dat de omvang $\pm 30 \times 40$ cm zal worden met een diepte van ± 3 cm. Hierbij verlaat men het gebruik van de „televisie“-buizen en gaat men over op platte gas-panelen.

De programmatuur zal betrouwbaarder worden en eenvoudiger te hanteren. Veel zaken zullen volledig automatisch verlopen, zoals bestandbewaking, foutenopsporing, planning. Hierdoor komt het computergebruik meer onder de directe invloedssfeer van de gebruiker.

Een andere trend is dat een aantal automatiseringstaken niet meer op een groot centraal systeem zullen worden uitgevoerd maar op kleine computersystemen, waaraan terminals zijn gekoppeld die op de gebruikersafdeling



Gerard Roza

De Univac en IBM
toen nog broeder-
lijk in één zaal.

gen zijn geplaatst. Deze terminals kunnen bestaan uit schrijfmachines, beeldbuizen, diskette-eenheden, cassetstations e.d. Met behulp van deze systemen zullen de afdelingstaken ondersteund worden, zoals directe gegevensinvoer met controle door het systeem, facturering e.d. De daarbijk ontstane

informatie wordt aan het centrale systeem doorgegeven via een lijnverbinding of via een tape of diskette. De gebruiker wordt hierbij onafhankelijk van het centrale systeem. Hij kan zijn eigen programma's maken en evt. eigen bestanden tot zijn beschikking hebben. In de rekencentra zal meer personeel nodig zijn. Zo zullen er in 1980 t.o.v. 1970 de volgende veranderingen optreden (schatting volgens Bureau of Labos Statistics):

- systeemanalysten : + 61%
- programmeurs : + 42%
- operators : + 84%
- onstypistes : — 22%

De teruggang in de vraag naar onstypistes is te verklaren uit het feit dat veel gegevensinbreng op de afdeling zal gaan plaatsvinden in plaats van op een centrale ponskamer. Tijd dus om een type-diploma te gaan halen. De toekomstige projecten zullen steeds vrijder van opzet worden.

Nieuwe ontwerp- en bouw-technieken voor programma's zullen dit mogelijk maken. Daarbij zal de vraag naar hoog gekwalificeerd personeel toenemen. Ook het gebruik van algemeen toepasbare programma-pakketten, aangeboden door software-buro's zal een hoge vlucht nemen, omdat eigen ontwikkelingen in het algemeen veel duurder zullen zijn.

Samengevat:

- de machines worden goedkoper, groter in capaciteit en sneller;
- de informatiebehoefte neemt toe;
- de hanteerbaarheid van de systemen wordt beter voor de gebruikers, evt. ten koste van meer hardware (= machines);
- de gebruiker zal veel meer bij het computergebruik betrokken raken.

Geen angst: om auto te rijden behoeft men ook niet te weten wat zich onder de motor-kap afspeelt. Bij het computergebruik gaat het dezelfde kant op. Een kind kan de was doen.

„Het is een prachtig bedrijf door zijn onvolkomenheden”

Interview met Jan de Waal, hoofd afdeling systeemontwikkeling

JB Sinds wanneer werk je bij Elsevier?

JW Ik ben 17 september 1956 in dienst gekomen van Elsevier.

JB Toen was er nog geen computerafdeling; op welke afdeling ben je begonnen?

JW Ja, eigenlijk zou ik dit stuk van het interview willen overslaan. Niet omdat ik mij schaam voor de plaats waar ik ben begonnen, integendeel, maar meer om te vermijden dat dit een verhaaltje wordt van iemand die het helemaal gemaakt heeft, die van onder in het bedrijf is opgeklimmen tot waar hij nu zit; ik ben namelijk begonnen in het magazijn. Hoofdzakelijk administratieve werkzaamheden, maar dat was een halve dag werk; de rest van de dag hielp ik in het magazijn met boeken ophalen en opbergen.

Mijn eerste poging hogerop te komen deed ik daar met behulp van de Winkler Prins. Het magazijn was namelijk gevestigd in een oud pand aan de Monnikenstraat en bestond uit twee verdiepingen. In het midden was een vierkante ruimte opengelaten tot aan de nok, om boeken naar boven of beneden te hijsen met een soort handtakel. De snelste manier voor mij om boven te komen was via een stapel W.P.'s op de eerste verdieping klauteren en dan op de slingeraapmethode naar de volgende.

JB Je bent niet gebleven in het magazijn.

JW Nee, dat is slim opgemerkt. In 1958, nadat ik mijn Middenstandsdiplooma had gehaald, heb ik om overplaatsing verzocht, omdat ik bij het magazijn geen toekomst had. Ik ben toen op de administratie bij de heer van den Berg (onze van den Berg, van Data Services) gekomen. In 1961 zijn wij overgegaan naar de mechanische. Ik werd daar operator. Om kort te gaan, ik ben daarna programmeur,

veel in een beperkt wereldje leven. Door de dynamische ontwikkeling van Elsevier en de dynamische ontwikkeling binnen de automatisering, heb ik het gevoel dat ik bij vele bazen heb gewerkt, die allen toevallig dezelfde naam hadden. Het is een prachtig bedrijf door al zijn onvolkomenheden. Ach, en het feit dat ik er zo lang zit; dat gaat vanzelf. Ik heb nooit bewust een soort carrièreplan uitgezet, doch wel de kansen die mij wer-



Jan de Waal

IBM-370 in vol
bedrijf...

den geboden en die ik aanvaardbaar vond, aanvaard. En zo hou je het dan twintig jaar vol, al moet ik zeggen... de eerste 17 zijn het moeilijkst.

JB Je noemt de onvolkomenheden van Elsevier; weerspiegelt zich dat niet erg sterk in de afdeling Automatisering?

JW Je bedoelt de nogal sterk wisselende organisatie van de afdeling en het grote verloop in de top van de afdeling?

JB Ja.
JW Ik heb daar wel een mening over. Elsevier is een uitgeverij van boeken. Dat houdt in dat er twee kenmerken zijn, ten eerste een zekere artistiekeit die hoort bij het uitgeven van boeken en ten tweede het verlangen om zo veel mogelijk winst te maken. Een noodzakelijk kwaad is, dat er dan ook nog geadmistreerd moet worden. Automatiseren is bij Elsevier een afgeleide van het administreren; en heeft hierdoor in de eerste periode weinig belangstelling genoten.

JB Die belangstelling is er nu wel.
JW Ja, omdat Elsevier een enorm groeiproces doormaakte en zich ontwikkelde van een betrekkelijk klein uitgeversbedrijf tot een concern dat zich op zijn gebied tot de grootste van de wereld mag rekenen, ontstond op hoog nivo de behoefte aan een gedegenere aanpak van de automatisering. Inmiddels was de computerindustrie op de markt gekomen met geavanceerde derde generatie computers en was de automatisering ontwikkeld van eenvoudige bestandsverwerkende apparatuur tot informatiesysteem die gebruik maken van data bases en teleprocessing. Tijdens deze twee explosieve ontwikke-

lingen, ik bedoel Elsevier en de automatisering, moest zich een afdeling Automatisering gaan vormen, die tengevolge van deze ontwikkelingen, een enorm groeiproces doormaakte; de allround programmeurs maakten plaats voor een team van specialisten, en medewerkers die zich voorheen goed in elkaars problemen konden inleven, begrepen elkaar gewoon niet meer.

Dit geheel, gekombineerd met een niet verwachte explosieve kostenstijging, en nou kom ik tot je vraag, stelt wel uitzonderlijk hoge eisen aan de leiding van de afdeling.

JB De centralisatie-decentralisatie zal ook wel zijn invloed hebben gehad.

JW Ja, het Goliath-Finadel-idee is ontwikkeld in een tijd dat Elsevier nog wilde centraliseren. In 1972-1973 werd echter besloten tot decentralisatie in hoofdgroepen. Dit heeft invloed gehad op de filosofie van het geïntegreerde systeem en zal invloed hebben op de organisatie van de afdeling Automatisering.

JB De ideeën om de afdeling Systeemontwerp te decentraliseren worden steeds vaker verkondigd. Wat is jouw mening hierover?

De AA-factor moet omlaag

JW Ik zie hierin vele voordelen. Ten eerste voor de automatiseringsman. Hij zal zich, als hij wordt toegevoegd aan een werkmatschappij, sterker betrokken voelen bij het uitgeversbedrijf en een beter inzicht kunnen krijgen in de problematiek en dus ook zijn automatiseringsoogkleppen verliezen.

JB En wat is het voordeel voor Elsevier?

JW De centralisatie schept een afstand tussen de werkmatschappijen en de automatiseringsafdeling. De communicatie is vrij summier, wat problemen geeft bij de ontwikkeling van geautomatiseerde systemen. De werkmatschappijen voelen zich minder betrokken bij de automatisering, die in feite voor hun verantwoordelijkheid geschiedt.

JB Zal die automatiseringsman bij de werkmatschappij niet teveel geïsoleerd zijn van het werkelijke automatiseringsgebeuren en dus in plaats van automatiseringskleppen de oogkleppen van de werkmatschappij gaan dragen?

JW Jazeker, maar ik zie ook niet dat zo'n man vast bij de werkmatschappij zit. Naar mijn mening moeten wij een soort softwareburo zijn, dat teams uitzendt

naar de werkmatschappijen voor een bepaald project en dat misschien ook wel gaat doen naar bedrijven buiten Elsevier. Anderzijds zal automatisering méér en méér gemeen goed worden; dat zie je vandaag de dag al gebeuren.

Iedereen die een boekje computerkunde heeft bestudeerd of enkele avonden onderuit gezeten enkele Teleackkursussen heeft gezien, matigt zich aan om als computerdeskundige op te treden.

We zullen er langzamerhand aan moeten wennen, dat wij als computerdeskundigen geen halfgoden meer zijn.

De AA-faktor zal duidelijk omlaag moeten.

JB Wat is AA-faktor?

JW Op het moment dat de ontwikkeling van een project gunstig verloopt, treedt bij de medewerkers een geestesgesteldheid

Decentralisatie van automatisering in komende jaren

op, welke men wel „arrogantie" noemt. Want zij weten het toch immers? De AA-faktor is dan de mate van Automatiserings Arrogantie welke zich bij enig lid van het ontwikkelingsteam manifesteert.

Dit is overigens een grapje!

JB Alle tot nu ontwikkelde projecten zijn uitgelopen.

JW Ik zou het willen omdraaien: alle schattingen zijn tot nu toe te kort geweest.

JB Hoe komt dat?

JW Er was geen projectmatige aanpak binnen Goliath, een uitgebreide informatieanalyse ontbrak; tegelijk met de ontwikkeling van het geïntegreerde project Goliath werd de afdeling gestructureerd en voorzien van de nodige specialisten. Dit gaf de nodige vertragingen. Het ontbrak ons tevens aan ervaring in het schatten van dergelijke gekompliceerde projecten. Tegenwoordig kennen we de knelpunten, we zorgen voor een projectmatige aanpak, d.w.z. uitgaande van een uitgebreid systeemontwerp en gebruikmakend van nieuwe technieken, die een zekere discipline vereisen en daardoor beter beheersbaar zijn.

We hadden te weinig besef van wat we aan het doen waren; tenslotte zijn we zeer uniek met dit konsept.

JB Dit was wat ik je zoal wilde vragen. Heb je zelf soms nog iets toe te voegen?

JW Nou, ja, wat me opvalt is dat dit meer een interview is geworden van de functionaris, maar ik heb ook nog een vrouw en twee kinderen, ben lid van de Kerkeraad en verzorg een maandblad in Oostzaan.

Maar laat dat maar weg, eigenlijk is dat hiervoor niet belangrijk.

JB Bedankt en veel succes verder.

20 jaar, de eerste 17 zijn het moeilijkst

systeemanalyst, projectleider Goliath geweest. In april van 1975 werd ik benoemd tot hoofd afdeling S.O. In die jaren heb ik vele kursussen gevolgd, zoals Boekhouden, MBA, AMBI-volledig, en natuurlijk alle mogelijke computergerichte kursussen. En ik studeer nog steeds.

JB Twintig jaar bij één baas, een hele tijd.
JW Ja, 17 september, en dat zullen ze merken.

JB Op de negende etage.

JW We maken er een groot feest van. Alhoewel ik het geen verdienste vind zo lang bij een baas te zijn. Wellicht zou je te-